

Ethiek

De filosofie van de moraal

Waar gaat het om?

- Het goede leven (deugdethiek)
- Het juiste handelen (deontologisch)
- Teleologisch:
 - Het welzijn van de groep
 - Hiernamaals (o.a. christelijke leer)
- Wetenschappelijke ethiek

Aristoteles

- Het goede leven (eudaimonia)
- Kies het juiste midden
 - Bijvoorbeeld: dapperheid is het midden tussen lafheid en overmoed
 - Keuze afhankelijk van eigen positie
- Kardinale deugden: moed, maat, verstandigheid en rechtvaardigheid

Natuurrecht

- Voorschriften voor het juiste handelen
- Cicero: "Er is een waarachtige wet, een rechte rede overeenkomstig de natuur, aanwezig in allen, onveranderlijk, eeuwig; zij roept de mens tot het goede door haar geboden en houdt hem af van het kwade door haar verboden"
- Tegenwoordig alleen nog in de katholieke kerk (verbod van voorbehoedmiddelen & euthanasie)

Plichtethiek

- Immanuel Kant: categorisch imperatief
- “Handel altijd volgens dat maxime waarvan je kunt willen dat het een universele wet zou zijn”
- Tegenvoorbeeld: moet je een moordenaar die vraagt waar een beoogd slachtoffer is de waarheid vertellen?

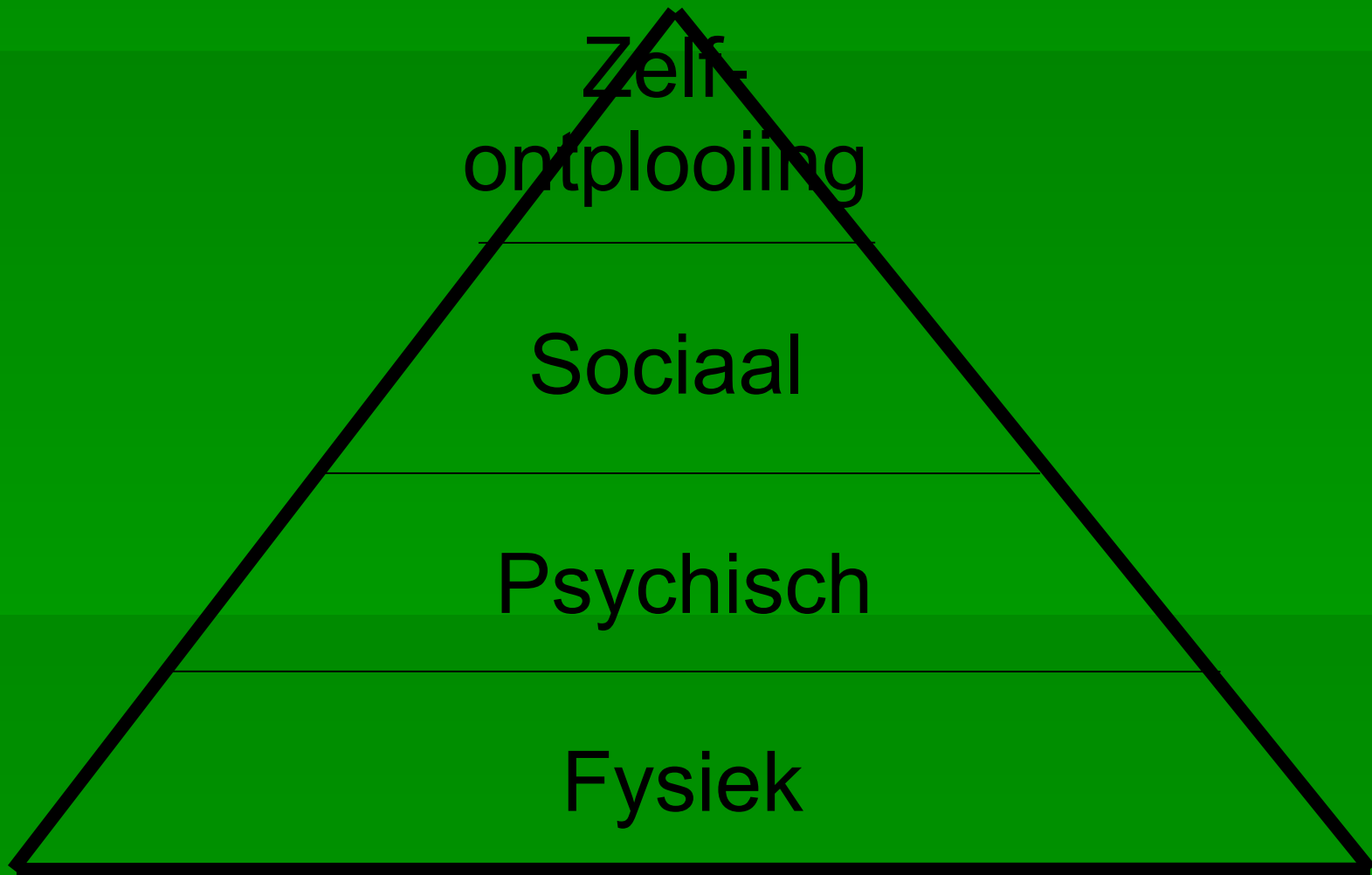
Utilitarisme

- Jeremy Bentham, John Stuart Mill: “Het grootste geluk voor de meeste mensen”
- Teleologisch
 - Doel: maximalisatie van de optelsom van het persoonlijk geluk van de leden van de gemeenschap
- Tegenvoorbeeld: tegen zijn wil opofferen van een persoon ter wille van het geluk van meer personen

Normen en waarden

- Normen → waarden (tien geboden)
 - Kardinaal Simonis: “Eerlijkheid en integriteit zijn voorwaarden voor een debat over waarden en normen, niet de uitslag van dat debat.”
- Waarden → normen
 - Humanisme

Waarden

Piramide van Maslow

Procedurele ethiek

- John Rawls “A Theory of Justice” (1971)
- Hoe bepaal je wat rechtvaardig is?
- Onderlinge gelijkwaardigheid
- Persoonlijke belangen mogen geen rol spelen
 - “Sluier van onwetendheid”

Ethiek als wetenschap

A	B	zwijgen	spreken
zwijgen	A: 1 jaar B: 1 jaar	A: 5 jaar B: 1 jaar	
spreken	A: 1 jaar B: 5 jaar	A: 3 jaar B: 3 jaar	

- Prisoner's dilemma
- Robert Axelrod (1981):
 - herhaalde uitvoering
 - Verschillende strategieën
- → Tit for tat geeft beste resultaat

Ethologie

- Frans de Waal “Primates and Philosophers” (2007)
- Ook apen vertonen moreel gedrag
- Mensen zijn verwant aan apen
- → Moraal zit in de genen